

De notaris in Europa: prioriteiten KNB (2019–2024)

Of het grensoverschrijdend ondernemen is, een huisaankoop in het buitenland, of een erfenis van een familielid uit een ander land, je krijgt overal te maken met wetgeving van verschillende landen. In Europa kunnen personen, diensten en goederen zich vrij verplaatsen. Dat betekent steeds meer internationale families en internationale bedrijvigheid, maar ook grensoverschrijdende conflicten. In het licht van deze ontwikkelingen ziet het notariaat de meerwaarde van meer Europese harmonisatie en samenwerking op juridische thema's.

De start van een nieuw Europees Parlement biedt kansen om de samenwerking tussen notarissen, overheden en toezichthoudende instanties te verbeteren, waar consumenten en bedrijven de vruchten van plukken.

De drie speerpunten van de KNB en CNUE richten zich op:

1. Digitalisering;
2. Fraudebestrijding en anti-witwas maatregelen;
3. Harmonisering van conflictrecht.

In dit document wordt een aantal concrete suggesties gedaan die kunnen bijdragen aan het realiseren van deze speerpunten. Bovendien geldt dit document als een oproep aan Nederlandse Europarlementariërs: bevorder rechtszekerheid en -bescherming van de Nederlandse burger door lid te worden van de JURI-commissie.

1. Digitalisering

Digitalisering neemt een vlucht in Europa en staat hoog op de agenda van overheden en politieke partijen. Ook notarissen werken steeds meer digitaal en maken gebruik van digitale mogelijkheden om zaken internationaal te regelen. Dit biedt kansen – zeker om sneller en eenvoudiger binnen de EU grensoverschrijdende zaken te regelen. Het is daarbij wel van belang om fraude en privacy in de gaten te houden. Toenemend gebruik van digitale middelen, registers en koppelingen maken goede dienstverlening voor de consument mogelijk.

Het opzetten en onderling verbinden van registers in Europa, om zo digitale afhandeling en grensoverschrijdende zaken soepeler en effectiever af te handelen, kan onder andere door:

- a) Alle centrale testamentenregisters en registers van Europese Verklaringen van Erfrecht aan elkaar te koppelen;
- b) Registers in te stellen voor de start van een internationale erfenisafhandeling, om dubbele werkzaamheden te voorkomen. Dit kan ook bij registers voor levenstestamenten en andere volmachten;
- c) Het bevorderen van digitale instrumenten voor de notarispraktijk, bijvoorbeeld door digitale identificatiemethoden, of digitale akten;
- d) Het ontwikkelen van nog meer informatie op het e-Justice portaal over eisen die de wetgeving in de verschillende lidstaten stelt.

2. Fraudebestrijding en anti-witwasmaatregelen

Internationale samenwerking brengt veel kansen mee voor Nederlandse ondernemers. Tegelijkertijd zijn er ook grensoverschrijdende risico's aanwezig. De rol van de notaris in het tegengaan van fraude en witwassen kan ook op Europees niveau bijdragen aan een eerlijk en rechtvaardig Europa. Om deze rol zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren, pleiten de KNB en de CNUE voor het verhogen van de kennis onder Europese notarissen over hun taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden in fraudebestrijding en anti-witwasmaatregelen.

Stimuleer training en opleiding van juridische beroepsgroepen over toepassing van de anti-witwasregelgeving en vermijd het instellen van nóg meer organisaties gericht op anti-witwas- en fraudebestrijding. Zo houden we het complexe veld in Europa overzichtelijk en effectief.

- a) Vergemakkelijk en bevorder de kennis van juridische beroepsgroepen, in het bijzonder notarissen, over anti-witwasregelgeving. Dit kan bijvoorbeeld door grensoverschrijdende en praktische seminars.

3. Harmonisatie conflictregelgeving

Conflicterende regelgeving in Europa maakt het moeilijker voor notarissen om hun werk goed uit te kunnen voeren. Bovendien levert het voor consumenten lange wachttijden en veel onzekerheden op. Het erkennen van bijvoorbeeld erfenissen en huwelijken zou véél beter geregeld kunnen worden.

Harmoniseer conflictrechtsgebieden om de rechterlijke macht in Europa te ontlasten, erkenning van juridische statussen van onder andere erfenissen en huwelijksvermogen te stimuleren en rechtsbescherming van Nederlandse burgers te waarborgen. Dit bevordert rechtszekerheid van Nederlandse en Europese burgers en mogelijkheden voor goed juridisch en financieel advies aan consumenten om kosten later in de tijd te voorkomen. Concrete voorstellen om conflictregelgeving te harmoniseren zijn:

- a) Ontlast de rechterlijke macht en het ambtenarenapparaat door in toekomstige Europese regelgeving alternatieve en preventieve procedures te bevorderen;
 - o Voorbeelden: echtscheidingen bij de notaris in Frankrijk en Roemenië, huwelijk bij de notaris in Estland, permanente volmachten bij de notaris in Litouwen;
- b) Maak een regeling over samenwerking tussen gerechten, autoriteiten en juridische beroepsbeoefenaren op het gebied van informatie over buitenlands recht;
 - o Gebaseerd op het Europese Verdrag van Londen van 7 juni 1968;
- c) Bevorder dat het Verdrag van Basel van 16 mei 1972 wordt gemoderniseerd en door alle lidstaten wordt geratificeerd;
 - o Het is nu bijvoorbeeld heel lastig een testament in sommige lidstaten te vinden, zoals Italië;

- Dit zou kunnen worden verholpen door toe te voegen dat ook andere voorzieningen m.b.t. erfenissen eronder vallen, zoals levenstestamenten;
- d) Maak een regeling over de digitale erfenis;
 - Bijvoorbeeld over digitale contactadressen, wachtwoorden, foto's, video's, enzovoort, waarvoor notarissen al clausules formuleren;
- e) Bevorder de Europese Huwelijks- en partnerschapsvermogensverordeningen in zoveel mogelijk lidstaten;
- f) Maak na het erfrecht en het huwelijksvermogensrecht een Europese regeling over harmonisering van conflictregels op nieuwe gebieden, zoals bescherming kwetsbare meerderjarigen, levenstestamenten, adoptie, vermissing;
 - Bijvoorbeeld over de juridische gevolgen als een onder bewind gestelde bejaarde moeder in een verzorgingstehuis in het buitenland wordt gehuisvest;
- g) Bevorder ratificering van het Haagse meerderjarigenbeschermingsverdrag 2000;
 - Dan wordt bijvoorbeeld duidelijk in welke landen een levenstestament wordt erkend.

De notaris van de toekomst

Notarissen in Europa werken samen aan een modern notariaat om voor hun cliënten een zo goed mogelijk juridische dienstverlening te kunnen bieden. De afgelopen periode was geen enkele Nederlandse Europarlementariër lid van de Commissie Juridische Zaken (JURI). In deze commissie wordt veel beleid gemaakt, onder andere over de omgang met volmachten of huwelijksvermogen in Nederland.

De KNB en de CNUE zetten zich voortdurend in voor kansen voor de moderne notaris – en daarmee voor consumenten en burgers. Digitalisering, fraudebestrijding en harmonisering zijn grote maatschappelijke onderwerpen waar Nederland koploper in kan zijn. En al deze onderwerpen hebben een grote juridische component. Juist daarom geloven wij dat Nederlandse vertegenwoordiging in de JURI-commissie cruciaal is.